

Mening og lykke

Oplæg til fordybelse

1 Hvad betyder ordet lykke?

Alle mennesker stræber efter lykken, sagde filosofen Aristoteles, men vi forstår ikke alle det samme ved lykke.

Hvis man fx mister alt i en ulykke (læg mærke til ordet u-lykke), så siger ordet helt direkte, at vi har mistet lykken. Hvis man lever i dyb fattigdom, vil et varmt hus, en ren seng og et måltid mad være den første lykke. Hvis man ingen venner har, vil én ven være en stor lykke. Hvis man ikke kan læse, vil det være en stor lykke at få mulighed for at komme i skole.

Psykologen A. H. Maslow har opstillet en behovspyramide. Den siger noget om lykken, og at noget er vigtigere end andet. Lykkes erfares ofte i en rækkefølge:

Skemaet skal læses neden fra og op:

- Først og fremmest har vi kropslige behov: mad og drikke, tøj og varme.
- Dernæst har vi behov for tryghed: at høre til et sted, at have et hjem og et land og have ordnede forhold.
- Dernæst har vi sociale behov, venner og familie og fællesskaber.
- Det fjerde lag er vores behov for at blive anerkendt af andre og ligeledes behovet for at have en sund selvrespekt.
- De fire nederste behov kalder Maslow for *mangelbehov*. De fleste vil sikkert være enige i, at der er en vis rækkefølge i, hvad vi synes, der er vigtigst at få opfyldt af behov. Hvis man er meget tørstig – eller modsat skal tisse helt vildt meget – så fylder det det hele og opleves sikkert som det vigtigste behov, men selv om vi er vildt tørstige, er vi stadigvæk ikke ligeglade med om der er fred i landet eller om vi har andres anerkendelse. Det kan endda forholde sig i lige modsat rækkefølge: Hvis man er blevet socialt mobbet, kan man miste al appetit og slet ikke mærke de fysiske behov.
- Det øverste behov kalder Maslow for et *vækstbehov*. Vi har alle et ønske om at blive til noget og udfolde vores evner i arbejde, håndværk, kunst og musik. Vi realiserer os selv og aktualiserer os selv gennem det, vi laver.
- Maslow er blevet kritiseret for, at han ikke tydeligt nok siger, at menneskets behov for lykke også hænger sammen med, at det enkelte menneske kommer ud over sig selv og lever for andre og gør noget godt for andre. Man kan sige, at Maslow ikke får betonet næstekærligheden som en absolut nødvendig del af menneskets lykke, også selv om næstekærligheden ofte er besværlig. Lykke kan netop ligge i at overvinde det besværlige.

At være et menneske – Mening og lykke

- Lykke handler i høj grad om samspillet mellem mig selv og de andre. Et eksempel er det jødisk-kristne næstekærlighedsbud:

”DU SKAL ELSKE DIN NÆSTE SOM DIG SELV.”

Her er der på én gang tale om kærlighed og respekt for *sig selv* og om kærlighed og respekt for *næsten*.

??? til fordybelse. Begrund jeres svar

- *Hvorfor er det vanskeligt at forklare med få ord, hvad lykke er?*
- *Hvad mener I er det vigtigste ved lykke?*
- *Kan alle mennesker blive lykkelige?*
- *Find symboler på lykke*

2 Begrebs-netværk

Alle sprogets ord og begreber hænger sammen i et netværk. Vi forstår et ord ved hjælp af de andre ord.

??? til fordybelse

- *Forklar hvad der forbinder de syv begreber til ordet lykke i midten*

3 Meningsløshed er oplevelse mental/åndelig ulykke

Lykke kan både være noget *kropsligt* (mad, sex), noget *psykisk/sjæleligt* (glæde, oplevelser) og noget *åndeligt/mentalt* (samvittighed, religion, holdninger). Sæt nu fokus åndeligt/mental ulykke, særligt på *meningsløshed* (fx det ikke at have nogen opgaver eller noget ansvar for andre).

Når man som menneske lever i et trygt og ordnet samfund, hvor man ikke mangler de basale goder, kommer behovet af mening til at fylde mere. Hvad er meningen med livet i det hele taget, og hvad skal meningen med mit lille liv midt i et stort samfund med tusinder af andre mennesker være? Betyder jeg noget?

??? til fordybelse

- *Lav en liste med eksempler på erfaringer af mental meningsløshed for nutidens mennesker*
- *Lav derefter en liste, så den værste meningsløshed står øverst*
- *Kan I uddrage en konklusion af listen over oplevelser af mentale meningsløsheder*

4 Eksempler fra Bibelen på ordet lykke

Ordet lykke findes mange gange i Det gamle Testamente. Ordet *lykke* forekommer ikke mindre end 94 gange. Derimod findes ordet lykke kun 4 gange i Det nye Testamente. Det skyldes, at der anvendes et lidt andet ord, som på dansk oversættes med ordet *salig*.

Ordet salig i Det nye Testamente (det græske ord *makarios*) er hentet fra det ord, man i den græske mytologi (læren om guderne) brugte om *gudernes lykke*. Altså en lykke, som overgik jordisk lykke og glæde. Det betyder, at den salige har fået fat i en lykke, som kan overvinde jordisk modgang. Og en sådan lykke kan vi mennesker hurtigt få brug for.

Den største poet i Det gamle Testamente er kong David. Her kommer et par eksempler på hans erfaringer af lykke, som tydeligvis er stærkt knyttet til hans tro på Gud: Salme 73 vers 28 og Salme 23

*Men at være Gud nær er min lykke,
Jeg tager min tilflugt til Gud Herren,
Så jeg kan fortælle om alle dine gerninger.*

*Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød,
han lader mig ligge i grønne enge,
han leder mig til det stille vand.
Han giver mig kraft på ny,
han leder mig ad rette stier
for sit navns skyld.
Selv om jeg går i mørkets dal,
frygter jeg intet ondt,
for du er hos mig,
din stok og din stav er min trøst.
Du dækker bord for mig*

*for øjnene af mine fjender.
Du salver mit hoved med olie,
mit bæger er fyldt til overflod.
Godhed og troskab følger mig,
så længe jeg lever,
og jeg skal bo i Herrens hus
alle mine dage.*

I Matthæusevangeliet kap. 5-7 er mange af Jesu ord og taler samlede til én lang prædiken, kaldet bjergprædikenen. Den begynder med de ni såkaldte *saligprisninger*. Jesus siger her på ultrakort form, hvad han anser for at være det sande og gode liv midt i livets mange vanskeligheder, modgang og ondskab. Og herunder forfølgelse og uretfærdighed. (Kap. 5, vers 1-12)

??? til fordybelse

- *Læs saligprisningerne nøje igennem og tag stilling til, hvori det salige ifølge Jesus består. Hvad er det, der bliver overvundet? Hvorfor er det saligt?*

”Da Jesus så skarerne, gik han op på bjerget og satte sig, og hans disciple kom hen til ham. Og han tog til orde og lærte dem:”

- Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres. (NB: ”Fattig i ånden” betyder ydmyg)
- Salige er de, som sørger, for de skal trøstes.
- Salige er de sagtmødige, for de skal arve jorden.
- Salige er de, som hungrer og tørster efter retfærdigheden, for de skal mættes.
- Salige er de barmhjertige, for de skal møde barmhjertighed.
- Salige er de rene af hjertet, for de skal se Gud.
- Salige er de, som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn.
- Salige er de, som forfølges på grund af retfærdighed, for Himmeriget er deres.
- Salige er I, når man på grund af mig håner jer og forfølger jer og lyver jer alt muligt ondt på. Fryd jer og glæd jer, for jeres løn er stor i himlene; således har man også forfulgt profeterne før jer.

5 FN’s erklæring om menneskerettigheder som baggrund for forståelse af lykke og mening

??? til fordybelse

Prøv at formulere menneskelig lykke ud fra FN’s formulering af menneskerettighederne.

- *Læg mærke til værdierne i hver enkelt paragraf*

At være et menneske – Mening og lykke

- **Prioriter derefter værdierne i den rækkefølge, som du finder dem mest betydningsfulde for menneskets lykke og mening i livet**

Nogle afsnit og paragraffer er udeladt:

Artikel 1.

Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder. De er udstyret med fornuft og samvittighed, og de bør handle mod hverandre i en broderskabs ånd.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed og ligeværdighed**, fordi mennesket er ånd.*

Artikel 2.

Enhver har krav på alle de rettigheder og friheder, som nævnes i denne erklæring, uden forskelsbehandling af nogen art, for eksempel på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling.

*Lykke er ud fra denne artikel **lighed** på trods af en mængde forskelle*

Artikel 3.

Enhver har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed.

*Lykke er ud fra denne artikel **tryghed***

Artikel 4.

Ingen må holdes i slaveri eller trældom; slaveri og slavehandel under alle former skal være forbudt.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed for undertrykkelse***

Artikel 5.

Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed for fysisk nedværdigelse***

Artikel 6.

Ethvert menneske har overalt i verden ret til at blive anerkendt som retssubjekt.

*Lykke er i denne paragraf **anerkendelse***

Artikel 7.

Alle er lige for loven og har uden forskelsbehandling af nogen art lige ret til lovens beskyttelse. Alle har ret til lige beskyttelse mod enhver forskelsbehandling i strid mod denne erklæring og mod enhver tilskyndelse til en sådan forskelsbehandling.

*Lykke er ud fra denne artikel **anerkendelse, tryghed og frihed for diskrimination***

Artikel 12.

At være et menneske – Mening og lykke

Ingen må være genstand for vilkårlig indblanding i private forhold, familie, hjem eller korrespondance, ej heller for angreb på ære og omdømme. Enhver har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller angreb.

*Lykke er ud fra denne artikel **anerkendelse og respekt***

Artikel 13.

Enhver har ret til at bevæge sig frit og til frit at vælge opholdssted inden for hver stats grænser.

Enhver har ret til at forlade et hvilket som helst land, herunder sit eget, og til at vende tilbage til sit eget land.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed***

Artikel 14.

Enhver har ret til i andre lande at søge og få tilstået asyl mod forfølgelse.

Denne ret må ikke påberåbes ved anklager, der virkelig hidrører fra ikke-politiske forbrydelser eller fra handlinger i strid med De forenede Nationers formål og principper.

*Lykke er ud fra denne artikel **tryghed***

Artikel 16.

Uden begrænsninger af racemæssige, nationalitetsmæssige eller religiøse grunde har mænd og kvinder, der har nået myndighedsalderen, ret til at gifte sig og at stifte familie. De har krav på lige rettigheder med hensyn til indgåelse af ægteskab, under ægteskabet og ved dets opløsning.

Ægteskab skal kun kunne indgås med begge parter frie og fulde samtykke.

Familien er samfundets naturlige og fundamentale enhedsgruppe og har krav på samfundets og statens beskyttelse.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed og tryghed***

Artikel 18.

Enhver har ret til tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed; denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller tro og frihed til enten alene eller i fællesskab med andre, offentligt eller privat, at give udtryk for sin religion eller tro gennem undervisning, udøvelse, gudsdyrkelse og overholdelse af religiøse forskrifter.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed**. (Bemærk treklangen tanke, tros- og religionsfrihed. Hvilke andre friheder taler man om?)*

Artikel 19.

Enhver har ret til menings- og ytringsfrihed; denne ret omfatter frihed til at hævde sin opfattelse uden indblanding og til at søge, modtage og meddele oplysning og tanker ved et hvilket som helst meddelelsesmiddel og uanset landegrænser.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed***

Artikel 20.

Alle har ret til under fredelige former frit at forsamles og danne foreninger.

Ingen kan tvinges til at være medlem af en forening.

*Lykke er ifølge denne artikel **frihed***

Artikel 21.

Enhver har ret til at deltage i sit lands styre enten direkte eller gennem frit valgte repræsentanter.

Enhver har ret til lige adgang til offentlige embeder og hverv i sit land.

Folkets vilje skal være grundlaget for regeringens myndighed; denne vilje skal tilkendegives gennem periodiske og virkelige valg med almindelig og lige valget og skal udøves gennem hemmelig afstemning eller tilsvarende frie afstemningsmåder.

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed og ansvar***

Artikel 23.

Enhver har ret til arbejde, til frit valg af beskæftigelse, til retfærdige og gunstige arbejdsvilkår og til beskyttelse mod arbejdsløshed.

Enhver har uden forskel ret til lige løn for lige arbejde.

At være et menneske – Mening og lykke

*Enhver, der arbejder, har ret til et retfærdigt og gunstigt vederlag, der sikrer ham selv og hans familie en menneskeværdig tilværelse, og om fornødent tillige til andre sociale beskyttelsesforanstaltninger.
Enhver har ret til at danne og indtræde i fagforeninger til beskyttelse af sine interesser.*

*Lykke er ud fra denne artikel **frihed, retfærdighed, tryghed, arbejde***

Artikel 24.

Enhver har ret til hvile og fritid, herunder en rimelig begrænsning af arbejdstiden, og til periodisk ferie med løn.

*Lykke er ud fra denne artikel **ikke at skulle arbejde ubegrænset***

Artikel 25.

Enhver har ret til en sådan levestandard, som er tilstrækkelig til hans og hans families sundhed og velvære, herunder til føde, klæder, bolig og lægehjælp og de nødvendige sociale goder og ret til tryghed i tilfælde af arbejdsløshed, sygdom, uarbejdsdygtighed, enkestand, alderdom eller andet tab af fortjenstmulighed under omstændigheder, der ikke er selvforskyldt.

Mødre og børn har krav på særlig omsorg og hjælp. Alle børn skal, hvad enten de er født i eller uden for ægteskab, have den samme sociale beskyttelse.

*Lykke er ud fra denne artikel **tryghed og lighed***

Artikel 26.

Enhver har ret til undervisning. Undervisningen skal være gratis, i det mindste på de elementære og grundlæggende trin. Elementær undervisning skal være obligatorisk. Teknisk og faglig uddannelse skal gøres almindelig tilgængelig for alle, og på grundlag af evner skal der være lige adgang for alle til højere undervisning.

Undervisningen skal tage sigte på den menneskelige personligheds fulde udvikling og på at styrke respekten for menneskerettigheder og grundlæggende friheder. Den skal fremme forståelse, tolerance og venskab mellem alle nationer og racemæssige og religiøse grupper, og den skal fremme De Forenede Nationers arbejde til fredens bevarelse.

Forældre har førsteret til at vælge den form for undervisning, som deres børn skal have.

*Lykke er ud fra denne artikel **viden og kundskaber***

Lykke er for forældre at kunne påvirke deres børn med de for dem bedste værdier

6 Lav en undersøgelse af hvad lykke er

En undersøgelse kan enten være grundig samtale med nogle få mennesker (en *kvalitativ* undersøgelse), eller en spørgeskemaundersøgelse med adskillige mennesker (en *kvantitativ* undersøgelse).

- ***I skal beslutte om I gerne vil vide noget om, hvordan nogle få mennesker har oplevet lykken i deres liv, - eller om I vil vide noget om, hvad lykken betyder for de fleste mennesker (altså i gennemsnit).***
- ***I skal derefter forberede jer grundigt til samtalen/interviewet eller spørgeskemaundersøgelsen, så I helt præcist ved, hvad I vil finde ud af, og hvordan I vil gøre det rent praktisk.***
- ***I skal også beslutte, hvordan jeres undersøgelse skal bruges i jeres opgave og fremlæggelse.***

